Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 26 januari 2017 **

”Överklagande — Konkurrensbegränsande samverkan — De belgiska, tyska, franska, italienska, nederländska och österrikiska marknaderna för badrumsutrustning — Samordning av försäljningspriser och utbyte av känsliga affärsuppgifter — Förordning (EG) nr 1/2003 — Artikel 23.2 — Tak på 10 procent av omsättningen — 2006 års riktlinjer för beräkning av böter — Principen om förbud mot retroaktiv tillämpning — Utövande av obegränsad behörighet — Oskäligt lång handläggningstid”

I mål C-604/13 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 25 november 2013,

Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG, Iserlohn (Tyskland), företrätt av H. Janssen och T. Kapp, Rechtsanwälte,

klagande,

i vilket de andra parterna är:

Europeiska kommissionen, företrädd av F. Castillo de la Torre och L. Malferrari, båda i egenskap av ombud, biträdda av A. Böhlke, Rechtsanwalt, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

Europeiska unionens råd,

intervenient i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av domstolens vice ordförande, tillika tillförordnad ordförande på första avdelningen, A. Tizzano samt domarna M. Berger, E. Levits, S. Rodin (referent) och F. Biltgen,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: handläggaren K. Malacek,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 september 2015,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande

* Rättegångsspråk: tyska.

följande

Dom

1 Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 16 september 2013, Dornbracht/kommissionen (T-386/10, EU:T:2013:450) (nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogillade tribunalen klagandens talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2010) 4185 slutlig av den 23 juni 2010 om ett förfarande enligt artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/39092 – Badrumsutrustning) (nedan kallat det omtvistade beslutet), till den del det avser klaganden. I andra hand har klaganden yrkat att bötesbeloppet som den påfördes i beslutet ska sättas ned.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning (EG) nr 1/2003

2 I artikel 23.2 och 23.3 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 FEUF] och [102 FEUF] (EGT L 1, 2003, s. 1), föreskrivs följande:

”2. Kommissionen får genom beslut ålägga företag och företagssammanslutningar böter, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) överträder artikel [101 FEUF] eller [102 FEUF] i fördraget, …

…

För varje företag och företagssammanslutning som deltagit i överträdelsen får böterna inte överstiga 10 % av föregående räkenskapsårs sammanlagda omsättning.

…

3. När bötesbeloppet fastställs, skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.”

2006 års riktlinjer

3 I punkt 2 i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 23.2 a i förordning nr 1/2003 (EUT C 210, 2006, s. 2) (nedan kallade 2006 års riktlinjer), anges att kommissionen, när den fastställer böterna, ska ”beakta överträdelsens allvar och varaktighet” och att ”[b]öterna [inte] får … överskrida de gränser som anges i artikel 23.2 andra och tredje stycket i förordning nr 1/2003”.

4 I punkterna 19, 21, 23 och 37 i 2006 års riktlinjer anges följande:

”19. Grundbeloppet för böterna kommer att vara knutet till en andel av försäljningsvärdet och grundas på överträdelsens allvar multiplicerat med antalet år som företaget deltagit i överträdelsen.

…

21. Regelmässigt uppgår den andel av försäljningsvärdet som beaktas till högst 30 %.

…

23. Horisontella avtal … om fastställande av priser … som i allmänhet är hemliga, hör till mest allvarliga konkurrensbegränsningarna. EU:s konkurrenspolitik innebär att sådana överträdelser bestraffas hårt. I regel kommer därför den andel av försäljningsvärdet som skall beaktas vid sådana överträdelser att bestämmas i den övre delen av skalan.

…

37. I riktlinjerna för beräkning av böter beskrivs en allmän metod för att fastställa böter, men kommissionen har rätt att avvika från denna metod eller från de gränser som fastställs i punkt 21 om omständigheterna i ett enskilt ärende kräver det eller om det krävs för att uppnå en tillräcklig avskräckande effekt.”

Bakgrund till tvisten och det omtvistade beslutet

5 Tvistens bakgrund har återgetts i punkterna 1–29 i den överklagade domen och kan sammanfattas enligt följande.

6 Klaganden är ett bolag bildat enligt tysk rätt som tillverkar, bland annat, kranar och tillbehör.

7 Den 15 juli 2004 informerade Masco Corp. och dess dotterbolag, däribland Hansgrohe AG som tillverkar kranar och tillbehör och Hüppe GmbH som tillverkar duschväggar, kommissionen om att det förelåg en kartell inom sektorn för badrumsutrustning. Samtidigt ansökte nämnda bolag om att beviljas immunitet mot böter i enlighet med kommissionens meddelande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, 2002, s. 3), eller, i vart fall, om nedsättning av de böter som de eventuellt kunde åläggas.

8 Den 9 och den 10 november 2004 genomförde kommissionen oanmälda inspektioner hos flera bolag och nationella branschorganisationer som är verksamma inom sektorn för badrumsutrustning. Efter att mellan den 15 november 2005 och den 16 maj 2006 ha begärt att bolagen och organisationerna i fråga, inklusive klaganden, skulle inkomma med upplysningar, antog kommissionen, den 26 mars 2007, ett meddelande om invändningar. Sistnämnda meddelande delgavs klaganden.

9 Kommissionen antog det omtvistade beslutet den 23 juni 2010, efter det att ett muntligt hörande hade hållits mellan den 12 och den 14 november 2007, en skrivelse med en redogörelse för de faktiska omständigheterna hade skickats den 9 juli 2009 och efter det att kommissionen hade skickat skrivelser, till bland annat klaganden, med begäran om ytterligare upplysningar. Genom detta beslut fastställde kommissionen en överträdelse av artikel 101.1 FEUF och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 2 maj 1992 (EGT L 1, 1994. s. 3) inom sektorn för badrumsutrustning. Denna överträdelse, i vilken 17 företag deltog, hade pågått under olika perioder från och med den 16 oktober 1992 till och med den 9 november 2004. Överträdelsen hade bestått i ett antal konkurrensbegränsande avtal eller samordnade förfaranden i Belgien, Tyskland, Frankrike, Italien, Nederländerna och Österrike. De produkter som berördes av kartellen utgjordes av badrumsutrustning inom någon av följande tre produktgrupper: kranar och tillbehör, duschväggar och tillbehör samt sanitetsporslin.

10 Vad särskilt gäller klaganden, som tillverkade tillbehör som hörde till den första av de tre produktgrupperna, konstaterade kommissionen i artikel 1.2 i det omtvistade beslutet att överträdelsen bestod i att från och med den 6 mars 1998 till och med den 9 november 2004 delta i ett fortlöpande avtal eller i samordnade förfaranden inom sektorn för badrumsutrustning i Tyskland och Österrike.

11 Av dessa skäl påförde kommissionen i artikel 2.6 i det omtvistade beslutet klaganden böter på 12 517 671 euro.

12 Vid beräkningen av böterna grundade sig kommissionen på 2006 års riktlinjer, i synnerhet punkterna 20–24 däri.

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

13 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 8 september 2010 väckte Aloys F. Dornbracht talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet vid tribunalen och åberopade åtta grunder.

14 Som första grund gjorde klaganden gällande att kommissionen mot bakgrund av artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 hade gjort en oriktig bedömning när den fastställde överträdelsen och när den fastställde det bötesbelopp klaganden påfördes. Som andra grund gjordes gällande ett åsidosättande av artikel 23.3 i förordningen på grund av en felaktig tillämpning av den 10-procentsgräns som avses i artikel 23.2 i förordningen. Såvitt avser den tredje grunden gjorde klaganden gällande ett åsidosättande av likabehandlingsprincipen genom att kommissionen inte hade beaktat klagandens individuella deltagande i den konstaterade överträdelsen. Den fjärde grunden avsåg ett åsidosättande av likabehandlingsprincipen genom att kommissionen inte hade beaktat sina tidigare beslut. Som femte grund gjordes gällande ett åsidosättande av proportionalitetsprincipen, eftersom kommissionen inte hade beaktat klagandens begränsade ekonomiska kapacitet. I den sjätte grunden gjordes gällande ett åsidosättande av principen om förbud mot retroaktiv tillämpning, med hänsyn till att kommissionen hade tillämpat 2006 års riktlinjer. Som sjunde grund gjorde klaganden gällande att artikel 23.3 i förordningen åsidosatte principen om inget brott och inget straff utan lag. Såvitt avser den åttonde grunden gjorde klaganden gällande att 2006 års riktlinjer var rättsstridiga, eftersom de ger kommissionen ett alltför stort utrymme för skönsmässig bedömning.

15 Genom den överklagande domen ogillade tribunalen talan i dess helhet.

Parternas yrkanden vid domstolen

16 Klaganden har yrkat att domstolen ska

— upphäva den överklagade domen,

— ogiltigförklara det omtvistade beslutet i den del det avser klaganden,

— i andra hand, i lämplig mån sätta ned de böter som klaganden har ålagts genom det omtvistade beslutet, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

17 Kommissionen har yrkat att domstolen ska

— ogilla överklagandet och

— förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna

Prövning av överklagandet

18 Klaganden har till stöd för sitt överklagande gjort gällande sex grunder. Som första grund har klaganden gjort gällande ett åsidosättande av såväl artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 som principen om inget brott och inget straff utan lag, likabehandlingsprincipen och proportionalitetsprincipen, på grund av en felaktig tillämpning av det tak som föreskrivs i artikel 23.2 i förordningen. Såvitt avser den andra grunden kritiserar klaganden den överklagade domen i den mån tribunalen felaktigt bortsett från invändningen om att 2006 års riktlinjer var rättsstridiga. Klaganden har som tredje grund gjort gällande att tribunalen inte vidtog några sanktionsåtgärder mot kommissionens åsidosättande av artikel 37 i 2006 års riktlinjer. I den fjärde grunden har klaganden gjort gällande ett åsidosättande av principen om förbud mot retroaktiv tillämpning, eftersom 2006 års riktlinjer tillämpades i förevarande fall. Såvitt avser den femte grunden har klaganden gjort gällande de fel som gjordes vid beräkningen av det bötesbelopp som klaganden påfördes. Som sjätte grund har klaganden slutligen gjort gällande att principen om en skälig handläggningstid har åsidosatts.

Den första grunden: Felaktig tillämpning av den 10-procentsgräns som föreskrivs i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003

Parternas argument

19 Klagandens första grund avser punkterna 213–227 i den överklagade domen. Klaganden kritiserar tribunalen för att ha åsidosatt artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 och principen om inget brott och inget straff utan lag, likabehandlingsprincipen och proportionalitetsprincipen, när den ansåg att gränsen på 10 procent i artikel 23.2 i förordningen föreskriver ett tak som endast är tillämpligt på böternas slutbelopp. Därigenom förnekade tribunalen att kommissionens fastställande av det i förevarande fall ålagda bötesbeloppet var rättsstridigt och satte sig själv i en situation där det var omöjligt att sätta ned böterna. En sådan tolkning skulle nämligen enligt klaganden i de allra flesta fall leda till att ett bötesbelopp som motsvarar 10 procent av det berörda företagets totala omsättning påfördes, oavsett den aktuella överträdelsens allvar och varaktighet.

20 Klaganden har, genom att hänvisa till ett beslut från Kartellsenat du Bundesgerichtshof (behörig avdelning i fråga om konkurrensbegränsande samverkan vid den federala högsta domstolen, Tyskland), hävdat att 10-procentsgränsen i artikel 23.2 i förordningen inte föreskriver något sådant tak, utan endast fastställer den högsta nivå i bötesskalan som endast ska tillämpas på de allvarligaste överträdelserna. Ett sådant synsätt tillåter att lämplig hänsyn tas till överträdelsens allvar och varaktighet, såsom det föreskrivs i artikel 23.3 i samma förordning.

21 Kommissionen anser att överklagandet inte kan tas upp till prövning såvitt avser den första grunden och att överklagandet i vart fall inte kan vinna bifall såvitt avser denna grund.

Domstolens bedömning

22 I den mån klaganden genom sin första grund har kritiserat tribunalen för en felaktig tolkning av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 när den fann att denna bestämmelse föreskrev ett tak, ska det konstateras att tribunalen gjorde en riktig bedömning i punkt 216 i den överklagade domen när den, utan att anta ett sådant synsätt, angav att det framgick av domstolens fasta praxis att det endast är det påförda slutliga bötesbeloppet som ska understiga den 10-procentsgräns av omsättningen som avses i bestämmelsen och att bestämmelsen inte utgör något hinder mot att kommissionen under beräkningen av böterna använder sig av ett mellanliggande belopp som överskrider denna gräns under förutsättning att det slutliga bötesbelopp som företaget åläggs inte gör det (se, bland annat, dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P

och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkterna 277 och 278, dom av den 29 juni 2006, SGL Carbon/kommissionen, C-308/04 P, EU:C:2006:433, punkt 82, och dom av den 12 juli 2012, Cetarsa/kommissionen, C-181/11 P, ej publicerad, EU:C:2012:455, punkt 80).

23 Vad vidare gäller anmärkningarna om att tribunalen åsidosatte artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 och därmed principen om inget brott och inget straff utan lag, likabehandlingsprincipen och proportionalitetsprincipen, eftersom den underlät att ta vederbörlig hänsyn till överträdelsernas allvar och varaktighet, framgår det av domstolens fasta praxis att med anledning av tillämpningen av 10-procentsgränsen i artikel 23.2 andra stycket i förordningen är den omständigheten att vissa faktorer såsom överträdelsens allvar och varaktighet faktiskt inte påverkar det bötesbelopp som åläggs, endast en följd av att denna övre gräns tillämpas på nämnda slutliga belopp (se, bland annat, dom av den 28 juni 2005 Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 279, och dom av den 12 juli 2012, Cetarsa/kommissionen, C-181/11 P, ej publicerad, EU:C:2012:455, punkt 81).

24 Med nämnda övre gräns avser man nämligen att undvika att böter åläggs i fall där det kan förutses att företagen, med hänsyn till den storlek som fastställs, om än endast ungefärligt och ofullständigt, mot bakgrund av deras totala omsättning, inte kan erlägga bötesbeloppen (dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02–P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 280, och dom av den 12 juli 2012, Cetarsa/kommissionen, C-181/11 P, ej publicerad, EU:C:2012:455, punkt 82).

25 Det är således fråga om en gräns som på ett likartat sätt är tillämplig på samtliga företag och som fastställts i förhållande till storleken på vart och ett av företagen, i syfte att undvika orimligt höga och oproportionerliga böter. Denna övre gräns har således ett syfte som är skilt från och självständigt i förhållande till syftet med kriterierna avseende överträdelsens allvar och varaktighet (dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkterna 281 och 282, och dom av den 12 juli 2012, Cetarsa/kommissionen, C-181/11 P, ej publicerad, EU:C:2012:455, punkt 83).

26 Härav följer att argumenten om otillräcklig hänsyn till överträdelsens allvar och varaktighet på grund av tillämpningen av den övre gräns som föreskrivs i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, inte kan godtas.

27 Under dessa omständigheter kan inte överklagandet vinna bifall såvitt avser den första grunden.

Den andra grunden: Invändningen om att 2006 års riktlinjer är rättsstridiga

Parternas argument

28 Klaganden har genom sin andra grund gjort gällande att tribunalen åsidosatte artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 genom att ogilla invändningen om att 2006 års riktlinjer inte var lagenliga, eftersom de inte tar hänsyn till kriterierna avseendevaraktighet och allvar för överträdelser som enproduktsföretag gör sig skyldiga till.

29 Klaganden har genom att hänvisa till de argument som anfördes i ansökan i första instans, hävdat att 2006 års inte är lagenliga på grund av att de strider mot legalitetsprincipen och rättssäkerhetsprincipen och att de i vart fall inte föreskriver någon särskild bestämmelse avseende enproduktsföretag.

30 Klaganden har noterat att till skillnad från riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 [KS] (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade 1998 års riktlinjer) innebär 2006 års riktlinjer generellt sett att gränsen på 10 procent överskrids, särskilt för

icke-diversifierade enproduktsföretag. När den beräkningsmetod som anges i 2006 års riktlinjer tillämpas leder det således till att kriterierna vad gäller varaktighet och hur allvarliga de överträdelser som dessa företag gjort sig skyldiga till är, vilka det hänvisas till i artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, inte beaktas på ett lämpligt sätt. Det strider även mot likabehandlingsprincipen att böter nästan systematiskt uppgår till 10 procent av omsättningen.

31 Enligt kommissionen kan överklagandet inte prövas såvitt avser den andra grunden och överklagandet kan i vart fall inte vinna bifall såvitt avser denna grund.

Domstolens bedömning

32 Enligt domstolens fasta praxis framgår det av artikel 256 FEUF och artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol och artikel 168.1 d och artikel 169.2 i domstolens rättegångsregler att det i ett överklagande klart ska anges på vilka punkter den dom eller det beslut som det yrkas upphävande av ifrågasätts samt de rättsliga grunder som särskilt åberopas till stöd för detta yrkande. Ett överklagande som inte innehåller något skäl till varför det ska anses ha skett en felaktig rättstillämpning i det överklagade domen, och som endast upprepar eller ordagrant återger de grunder och argument som har framförts vid tribunalen, och som bland annat avser omständigheter som tribunalen uttryckligen har underkänt, uppfyller inte kraven på motivering enligt dessa bestämmelser. Ett sådant överklagande utgör nämligen endast en begäran om omprövning av den ansökan som ingetts till tribunalen, vilket faller utanför domstolens behörighet (se, bland annat, dom av den 30 juni 2005, Eurocermex/harmoniseringsbyrån, C-286/04 P, EU:C:2005:422, punkterna 49 och 50, och dom av den 12 september 2006, Reynolds Tobacco m.fl./kommissionen, C-131/03 P, EU:C:2006:541, punkterna 49 och 50).

33 Det ska emellertid konstateras att klaganden i sin andra grund, i den del tribunalen kritiseras för att ha lämnat invändningen om att 2006 års riktlinjer var rättsstridiga utan avseende, endast återger de argument som framfördes i första instans.

34 Följaktligen kan inte denna grund tas upp till sakprövning.

Den tredje grunden: Huruvida kommissionen, i strid med likabehandlingsprincipen, underlät att beakta klagandens individuella deltagande när den fastställde schablonbeloppen

35 Klaganden har till stöd för den tredje grund som har åberopats till stöd för överklagandet, kritiserat tribunalen för att ha gjort en felaktig rättstillämpning när den prövade kommissionens utövande av sitt utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av böterna, som anges i punkt 37 i 2006 års riktlinjer.

36 Klaganden angav emellertid inte, i denna grund, vilka punkter i den överklagade domen som är behäftade med sådana felaktigheter.

37 Enligt den rättspraxis som det hänvisas till i punkt 32 i domen, kan följaktligen inte heller denna grund upptas till sakprövning.

Den fjärde grunden: Åsidosättande av principen om förbud mot retroaktiv tillämpning

Parternas argument

38 Klaganden har genom sin fjärde grund kritiserat tribunalen för att, i bland annat punkterna 87 och 90, ha åsidosatt principen om förbud mot retroaktiv tillämpning när den ansåg att kommissionens beräkning av böterna med stöd av 2006 års riktlinjer var lagenlig trots att den överträdelse som lades klaganden till last ägde rum när 1998 års riktlinjer var tillämpliga.

39 Klaganden understryker att i domen av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 231) slog domstolen visserligen fast att kommissionen kunde – utan att åsidosätta principen om förbud mot retroaktiv tillämpning – beräkna bötesbeloppet med stöd av 1998 års riktlinjer, trots att de antogs efter det att den aktuella överträdelsen i målet hade ägt rum, eftersom dessa riktlinjer och den nya beräkningsmetoden som angavs däri i rimlig grad var förutsebara när överträdelsen ägde rum. I det målet fanns det emellertid, enligt klaganden, inga riktlinjer när överträdelsen ägde rum, så frågan som uppkom var huruvida böterna skulle beräknas med stöd av de nya riktlinjer som kommissionen, för första gången, antog år 1998. I motsats till vad tribunalen fann i den överklagade domen, borde denna situation särskiljas från en situation där riktlinjer var tillämpliga när överträdelsen begicks men hade ersatts eller ändrats av nya riktlinjer efter överträdelsen. I den senare situationen uppkommer frågan om vilka riktlinjer, nämligen de tidigare eller de nya, som ska tillämpas för att beräkna böterna. Tribunalens tillämpning av lösningen i domen av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408), i denna andra situation strider mot principen om likabehandling och principen om skydd för berättigade förväntningar.

40 Klaganden anser att om riktlinjerna när som helst kan ändras med retroaktiv verkan, såsom tribunalen funnit, kan de i vart fall inte säkerställa rättssäkerheten för företag, vilket de enligt domstolens praxis ska göra.

41 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska ogillas såvitt avser den fjärde grunden. Kommissionen har särskilt hävdat att en effektiv tillämpning av unionens konkurrensregler kräver att kommissionen när som helst kan anpassa bötesnivån efter vad denna politik kräver.

Domstolens bedömning

42 Det följer av fast rättspraxis att det inte strider mot principen om förbud mot retroaktiv tillämpning att vid beräkningen av böter som ska åläggas för konkurrensrättsliga överträdelser tillämpa nya riktlinjer, såsom 2006 års riktlinjer och särskilt den nya metoden för beräkningen av bötesbeloppet som anges däri, även på överträdelser som har begåtts innan dessa riktlinjer antogs eller ändrades, eftersom de nya riktlinjerna och metoden i rimlig grad var förutsebara när de aktuella överträdelserna ägde rum (se, för ett liknande resonemang, bland annat, dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02–P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkterna 217, 218, och 227–232, dom av den 18 maj 2006, Archer Daniels Midland och Archer Daniels Midland Ingredients/kommissionen, C-397/03 P, EU:C:2006:328, punkt 25, dom av den 18 juli 2013, Schindler Holding m.fl./kommissionen, C-501/11 P, EU:C:2013:522, punkt 75, och dom av den 14 september 2016, Ori Martin och SLM/kommissionen, C-490/15 P och C-505/15 P, ej publicerad, EU:C:2016:678, punkterna 82–94).

43 Tribunalen gjorde sig således inte skyldig till någon felaktig rättstillämpning när den i punkt 90 i den överklagade domen slog fast att kommissionen inte hade åsidosatt principen om förbud mot retroaktiv tillämpning när den tillämpade 2006 års riktlinjer för att beräkna böterna för den överträdelse som klaganden begick innan riktlinjerna antogs.

44 Det följer härav att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den fjärde grunden.

Den femte grunden: Felaktiga rättstillämpning vid beräkningen av bötesbeloppet

Parternas argument

45 Genom den femte grunden, som består av tre delar, har klaganden gjort gällande att tribunalen gjorde en felaktig rättstillämpning vid beräkningen av det bötesbelopp som klaganden ålades.

46 Genom den första delgrunden har klaganden hävdat att, eftersom tribunalen i punkterna 165–168 i den överklagade domen funnit att kommissionen, vid beräkningen av det bötesbelopp som klaganden påfördes, borde ha beaktat att den geografiska räckvidden täckte två medlemsstater, och inte sex medlemsstater, kunde den inte, i punkterna 249 och 250 i den överklagade domen, beakta samma koefficienter för ”överträdelsens allvar” och ”tilläggsbeloppet” som fastställdes av kommissionen i det omtvistade beslutet och som tillämpades på andra kartellmedlemmar som deltog i överträdelsen i tre till sex medlemsstater. Tribunalen individualiserade därmed inte de påföljder som de aktuella företagen påfördes.

47 Klaganden anser vidare att tribunalen i punkt 249 i den överklagade domen gjorde en oriktig bedömning när den i samband med bedömningen av överträdelsens allvar beaktade dess varaktighet, trots att det hade varit lämpligt att beakta kriterierna avseende överträdelsens allvar och varaktighet var för sig. Därigenom har tribunalen tillmätt kriteriet avseende överträdelsens varaktighet allt för stor betydelse.

48 Klaganden har slutligen gjort gällande att de omständigheter som tribunalen beaktade för att fastställa det bötesbelopp som klaganden påfördes inte anges i den överklagade domen, vilket hindrar varje kontroll av detta belopp. Detta innebär att den överklagade domen är bristfälligt motiverad.

49 Genom den andra delen av den femte grunden, kritiserar klaganden tribunalen för att inte ha noterat flera oriktiga bedömningar som kommissionen gjorde och för att inte ha beaktat vissa omständigheter för att fastställa bötesbeloppet, bland annat den omständigheten att de av klagandens produkter som omfattades av överträdelsen endast tillhörde en av de tre produktgrupper som berördes av de aktuella avtalen. Tribunalen borde således i punkterna 168–179 i den överklagade domen, ha tagit hänsyn till att en överträdelse är mindre omfattande när företaget endast deltar med produkter inom en av de tre berörda grupperna. Konstaterandet i punkt 114 i den överklagade domen, att klaganden i ett för sent skede bestred kännedom om att överträdelsen omfattade tre produktgrupper, är dessutom felaktigt.

50 Genom den femte grundens tredje del, som avser punkterna 192–200 i den överklagade domen, kritiserar klaganden tribunalen för att – till skillnad från vad som krävs enligt 1998 års riktlinjer – inte ha beaktat att den endast hade en efterföljande roll i genomförandet av överträdelsen.

51 Kommissionen har gjort gällande att den femte grunden ska underkännas.

Domstolens bedömning

52 Det ska inledningsvis erinras om att systemet för domstolsprövning av kommissionsbeslut i förfaranden enligt artiklarna 101 och 102 FEUF består i en sådan granskning av lagenligheten av institutionernas rättsakter som föreskrivs i artikel 263 FEUF. Denna prövning kan, i enlighet med artikel 261 FEUF och på begäran av klagandena, kompletteras med att tribunalen utövar sin obegränsade behörighet i fråga om de påföljder som kommissionen beslutat om på detta område (se, för ett liknande

resonemang, dom av den 10 juli 2014, Telefónica och Telefónica de España/Commission, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 42, och dom av den 21 januari 2016, Galp Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 71).

53 Omfattningen av denna obegränsade behörighet är – till skillnad från den lagenlighetsprövning som föreskrivs i artikel 263 FEUF – strikt begränsad till fastställande av bötesbeloppet. Denna obegränsade behörighet gäller endast tribunalens bedömning av de böter som kommissionen har påfört, och tribunalen har inte rätt att med stöd av nämnda behörighet göra några ändringar av de omständigheter som utgör den överträdelse som kommissionen lagenligt har fastställt i det beslut som är föremål för tribunalens prövning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 2016, Galp Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkterna 76 och 77).

54 Den femte grunden avser, i den del den rör den felaktiga rättstillämpning som klaganden anser att tribunalen har gjort vid beräkningen av det bötesbelopp som den påfördes, följaktligen tribunalens utövande av sin obegränsade behörighet att fastställa böterna, bland annat i punkterna 244–251 i den överklagade domen.

– Den femte grundens andra och tredje del

55 Vad gäller den femte grundens andra och tredje del, som först ska prövas och genom vilka klaganden kritiserar tribunalen för att vid fastställandet av bötesbeloppet inte beakta de omständigheterna, att klagandens deltagande i överträdelsen endast avsåg produkter inom en av de tre aktuella produktgrupperna och att klaganden endast hade en efterföljande roll i genomförandet av överträdelsen, ska det påpekas att vid lagenlighetsprövningen av det omtvistade beslutet, bland annat i punkterna 114, 169–173 och 192–200 i det överklagade beslutet, underkände tribunalen klagandens argument som byggde på dessa omständigheter.

56 Det följer härav att tribunalen inte kan kritiseras för att inte ha bedömt dessa omständigheter när den – vid utövandet av sin obegränsade behörighet – fastställde det bötesbelopp som skulle påföras.

57 I den mån den femte grunden, vad gäller den andra och den tredje delgrunden, avser tribunalens konstateranden i samband med lagenlighetsprövningen av det omtvistade beslutet som ledde till att klagandens argument angående samma omständigheter underkändes, kan den inte under några omständigheter godtas.

58 För det första, vad gäller det argument som utvecklades inom ramen för den andra delgrunden avseende tribunalens oriktiga bedömning vad gäller de produktgrupper som den överträdelse som klaganden läggs till last avser, ska det nämligen påpekas, såsom tribunalen anförde i punkt 51 i den överklagande domen, att det följer av artikel 44.1 c i tribunalens rättegångsregler, i den lydelse som var tillämplig vid tidpunkten för den överklagade domen, att föremålet för talan samt en kortfattad framställning av grunderna för denna är sådana uppgifter som ska anges i en ansökan genom vilken talan väcks och enligt artikel 48.2 i samma rättegångsregler får nya grunder inte åberopas under rättegången, såvida de inte föranleds av rättsliga eller faktiska omständigheter som framkommit först under förfarandet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 november 2009, SGL Carbon/kommissionen, C-564/08 P, ej publicerad, EU:C:2009:703, punkt 21, och dom av den 3 april 2014, Frankrike/kommissionen, C-559/12 P, EU:C:2014:217, punkt 38). Såsom tribunalen konstaterade, bestred emellertid inte klaganden kännedom om att överträdelsen avsåg de tre produktgrupperna förrän i sin replik till tribunalen, och förevarande argument utgjorde inte en utvidgning av en grund som anförts i ansökan i första instans. Tribunalen gjorde därmed en riktig bedömning när den i punkterna 53, 54, 114 och 171 i den överklagade domen fann att detta argument skulle underkännas, såsom för sent inkommet.

59 Under dessa omständigheter kan inte klaganden göra gällande ett sådant argument i samband med överklagandet till domstolen.

60 I den mån klaganden genom den andra delen av den femte grunden har hävdat att tribunalen borde ha beaktat att klagandens aktivitet var begränsad till en av de tre produktgrupperna, är det tillräckligt att konstatera att tribunalen faktiskt beaktade detta. I punkt 154 i den överklagade domen angav tribunalen sålunda att kommissionen hade beaktat denna omständighet när den fastställde det försäljningsvärde som användes som grund för att beräkna böterna.

61 Femte grundens andra del ska således avvisas i vissa delar och överklagandet kan, såvitt avser övriga delar, inte vinna bifall.

62 För det andra, vad gäller anmärkningen i den tredje delgrunden att tribunalen inte tillmätte det faktum att klaganden hade en uteslutande efterföljande roll någon betydelse när den fastställde de ålagda böterna, ska det konstateras att anmärkningen bygger på förutsättningen att det är 1998 års riktlinjer, och inte 2006 års riktlinjer, som är tillämpliga i förevarande fall. Eftersom kommissionen i förevarande fall tillämpade 2006 års riktlinjer, vilka tribunalen i punkt 246 i den överklagade domen beslutade att stödja sig på, och eftersom dessa riktlinjer inte förskriver att en uteslutande passiv eller efterföljande roll i genomförandet av överträdelsen ska beaktas, kan nämnda anmärkning emellertid inte godtas.

63 Tribunalen gjorde således en korrekt bedömning när den i punkt 194 i den överklagade domen fann att ett företags uteslutande passiva eller efterföljande roll inte längre utgjorde en förmildrande omständighet enligt dessa riktlinjer och konstaterade i punkt 197 i den överklagade domen, att med hänsyn till punkt 29 tredje strecksatsen i riktlinjerna borde klaganden, för att komma i åtnjutande av förmildrande omständigheter, ha visat att den undvikit att tillämpa de otillåtna avtalen, vilket den inte har visat.

64 Det följer av vad ovan anförts att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den femte grundens tredje del.

– Den femte grundens första del

65 Vad gäller klagandens argument att tribunalen gjorde en oriktig bedömning avseende bland annat överträdelsens geografiska räckvidd när den – vid utövandet av sin obegränsade behörighet – fastställde bötesbeloppet, ska det erinras om att tribunalen är ensam behörig att kontrollera på vilket sätt kommissionen i varje enskilt fall har bedömt hur allvarligt det rättsstridiga beteendet har varit. Inom ramen för ett överklagande har domstolens kontroll till syfte att dels undersöka i vilken utsträckning tribunalen på ett tillfredsställande sätt har beaktat alla de faktorer som är väsentliga för bedömningen av hur allvarligt ett visst beteende har varit mot bakgrund av artikel 101 FEUF och artikel 23 i förordning nr 1/2003, dels kontrollera om tribunalen på ett tillfredsställande sätt har bemött samtliga argument som anförts avseende undanröjande eller nedsättning av böterna (se, för ett liknande resonemang, dom 17 december 1998, Baustahlgewebe/kommissionen, C-185/95 P, EU:C:1998:608, punkt 128, dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 244, och dom av den 5 december 2013, Solvay Solexis/kommissionen, C-449/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:802, punkt 74).

66 Det ankommer däremot inte på domstolen, när den prövar rättsfrågor i ett mål om överklagande, att göra en skälighetsbedömning som ändrar den bedömning som tribunalen med stöd av sin obegränsade behörighet har gjort av det bötesbelopp som företag har påförts på grund av att de har åsidosatt unionsrätten (dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 245, och dom av den 11 juli 2013, Gosselin Group/kommissionen, C-429/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:463, punkt 87).

67 Det ska vidare erinras om att enligt domstolens fasta praxis ska vid fastställandet av bötesbeloppet hänsyn tas till varaktigheten av överträdelsen och alla de faktorer som kan påverka bedömningen av hur allvarliga överträdelserna har varit (dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02–P C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 240, och dom av den 11 juli 2013, Team Relocations m.fl./kommissionen, C-444/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:464, punkt 98).

68 Bland de faktorer som kan påverka bedömningen av hur allvarliga överträdelserna har varit återfinns de enskilda företagens beteende och roll vid genomförandet av samverkan, den vinst företagen kunnat göra genom denna samverkan, deras storlek och värdet på de ifrågavarande varorna samt den risk som överträdelser av detta slag innebär för genomförandet av unionens mål (dom av den 28 juni 2005, Dansk Rørindustri m.fl./kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02–P C-208/02 P och C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 242, och dom av den 11 juli 2013, Team Relocations m.fl./kommissionen, C-444/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:464, punkt 100).

69 Avseende tribunalens tillämpning av samma 15-procentiga koefficienter för ”överträdelsens allvar” och ”tilläggsbeloppet” som kommissionen hade fastställt i det omtvistade beslutet, trots att överträdelsens geografiska räckvidd enligt tribunalen täckte två och inte sex medlemsstater, ska det i förevarande fall noteras att efter det att tribunalen, i punkterna 156–168 i den överklagade domen, hade angett de fel som kommissionens hade gjort vid bedömningen av den geografiska räckvidden, bedömde tribunalen, med utövande av sin obegränsade behörighet, såsom bland annat framgår av punkterna 242 och 244–251 i nämnda dom, vilka konsekvenser de fel som kommissionen hade begått när den fastställde det påförda bötesbeloppet skulle få.

70 I punkt 246 i den överklagade domen ansåg tribunalen för det första att det i förevarande fall var lämpligt att stödja sig på 2006 års riktlinjer när den räknade om bötesbeloppet.

71 I punkt 247 i domen ansåg tribunalen vidare att, avseende de fall av oriktig bedömning som kommissionen hade gjort när den fastställde koefficienterna för ”överträdelsens allvar” och ”tilläggsbeloppet” till 15 procent på grundval av att överträdelsens geografiska räckvidd täckte sex medlemsstater, räckte det att ersätta kommissionens bedömning med tribunalens egen bedömning beträffande fastställandet av koefficienterna, mot bakgrund bland annat av att överträdelsens geografiska räckvidd skulle begränsas till två medlemsstater. Mot bakgrund av punkterna 57–64 i domen, gjorde tribunalen en korrekt bedömning när den däremot inte beaktade klagandens påståenden om att överträdelsen endast avsåg en av produktgrupperna och att klaganden hade en efterföljande roll.

72 För att beräkna det ålagda bötesbeloppet ansåg tribunalen i punkt 248 i den överklagade domen att kommissionen hade gjort en korrekt bedömning när den i artikel 1.2 och skälen 872 och 873 i det omtvistade beslutet ansåg att klaganden från den 6 mars 1998 till och med den 9 november 2004 hade deltagit i en enda fortlöpande överträdelse, vilken bestod i en hemlig konkurrensbegränsande samverkan i syfte att i Tyskland och Österrike samordna framtida prishöjningar för de tre produktgrupperna.

73 I punkt 249 i den överklagade domen konstaterade slutligen tribunalen att med hänsyn inte endast till överträdelsens art som sådan, utan även till dess geografiska räckvidd, som täckte två medlemsstater, och till att den pågått så länge, hörde en sådan överträdelse som den aktuella till de mest allvarliga överträdelserna och fann, med beaktande av punkt 23 i 2006 års riktlinjer, att en andel av försäljningsvärdet på 15 procent motsvarade en miniminivå för en sådan överträdelse.

74 Tribunalen ansåg följaktligen i punkt 250 i den överklagade domen att det var lämpligt att för beräkningen av grundbeloppet för de böter som påfördes klaganden fastställa koefficienten för ”överträdelsens allvar” respektive koefficienten för ”tilläggsbeloppet” till 15 procent vardera.

75 Av det ovan anförda följder, i motsats till vad klaganden har gjort gällande, att tribunalen beaktade att överträdelsens geografiska räckvidd endast täckte två medlemsstater och inte sex medlemsstater. Tribunalen fann dock, trots denna mer begränsade geografiska räckvidd, att 15 procent var lämpligt med hänsyn till bland annat överträdelsens art. Med beaktande av punkt 23 i 2006 års riktlinjer, som tribunalen i förevarande fall beslutade att stödja sig på, kunde koefficienten för ”överträdelsens allvar” och koefficienten för ”tilläggsbeloppet” på 15 procent motiveras med hänsyn till enbart den aktuella överträdelsen art, eftersom den, såsom tribunalen angav, hörde till de mest allvarliga konkurrensbegränsningarna enligt nämnda punkt 23 och eftersom en sådan andel motsvarar den lägsta andelen i skalan över de påföljder som föreskrivs för sådana överträdelser enligt dessa riktlinjer (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 2013, Ziegler/kommissionen, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punkterna 124 och 125, och dom av den 11 juli 2013, Team Relocations m.fl./kommissionen, C-444/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:464, punkt 125). Klaganden har därmed felaktigt klandrat tribunalen för att inte ha beaktat överträdelsens geografiska räckvidd när den fastställde koefficienten för ”överträdelsens allvar” och koefficienten för ”tilläggsbeloppet” och för att ha fastställt dessa koefficienter till 15 procent.

76 Denna slutsats påverkas inte av att dessa andelar är lika stora som de som fastställdes för andra företag som deltog i överträdelsen i en större geografisk omfattning än den som beaktades avseende klaganden, vilket klaganden anser strider mot likabehandlingsprincipen.

77 Det ska nämligen erinras om att denna princip utgör en allmän unionsrättslig princip som fastställts i artiklarna 20 och 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt fast rättspraxis innebär denna princip att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (se, bland annat, dom av den 12 november 2014, Guardian Industries och Guardian Europe/kommissionen, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punkt 51).

78 Tribunalen är skyldig att följa denna princip inte bara vid utövandet av sin legalitetskontroll av kommissionens beslut att påföra böter utan också vid utövandet av sin obegränsade behörighet. Utövandet av en sådan behörighet får nämligen inte leda till en skillnad i behandling, vid fastställandet av bötesbeloppen, av företag som deltagit i ett avtal eller samordnat förfarande som strider mot artikel 101.1 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 77).

79 Det framgår av domstolens praxis att enligt samma princip beaktas inte med nödvändighet skillnader mellan de företag som deltagit i en och samma överträdelse, bland annat med avseende på den geografiska spridningen av vars och ens delaktighet, i samband med fastställandet av koefficienterna för ”överträdelsens allvar” och ”tilläggsbeloppet”, utan detta kan komma att beaktas i ett annat skede i beräkningen av bötesbeloppet, såsom i samband med justeringen av beloppet med hänsyn till försvårande och förmildrande omständigheter, enligt punkterna 28 och 29 i 2006 års riktlinjer (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 2013, Gosselin Group/kommissionen, C-429/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:463, punkterna 96–100, och dom av den 11 juli 2013, Team Relocations m.fl./kommissionen, C-444/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:464, punkterna 104 och 105).

80 Såsom kommissionen har påpekat kan sådana skillnader nämligen även visa sig genom de försäljningsvärden som använts för att beräkna grundbeloppet för böterna i och med att detta värde, för vart och ett av de inblandade företagen, återspeglar betydelsen av dess medverkan i överträdelsen i fråga, enligt punkt 13 i 2006 års riktlinjer där det anges att utgångsbeloppet för beräkningen av böterna ska återspegla överträdelsens ekonomiska betydelse och företagets relativa tyngd i överträdelsen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 2013, Team Relocations m.fl./kommissionen, C-444/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:464, punkt 76).

81 I den mån det var klarlagt att grundbeloppet för de böter som klaganden påförts hade fastställts utifrån det försäljningsvärde som klaganden hade genererat, kunde följaktligen tribunalen i punkt 250 i den överklagade domen fastställa andelen för koefficienterna för ”överträdelsens allvar” och ”tilläggsbeloppet” till 15 procent av detta värde, utan att åsidosätta principen om likabehandling.

82 Vad vidare gäller argumentet att tribunalen felaktigt i punkt 249 i den överklagade domen bedömde överträdelsens allvar mot bakgrund av varaktigheten av klagandens delaktighet, kan det inte godtas, eftersom det mot bakgrund av konstaterandena i punkt 75 i domen är verkningslöst.

83 Under alla omständigheter kan det inte av den omständigheten att tribunalen i förevarande punkt, bland andra kriterier såsom den aktuella överträdelsens art, även nämnde dess varaktighet, utläsas att tribunalen tillmätte detta kriterium en alltför stor betydelse.

84 Vad slutligen gäller den tredje anmärkningen om bristande motivering, ska det erinras om att den motiveringsskyldighet som åligger tribunalen enligt artikel 36 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som enligt artikel 53 första stycket i stadgan är tillämplig på tribunalen, och artikel 81 i tribunalens rättegångsregler, i den lydelse som var tillämplig vid tidpunkten för den överklagade domen, förpliktar tribunalen att lämna en motivering av vilken det klart och tydligt framgår hur den har resonerat, så att de som berörs därav kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden och så att domstolen ges möjlighet att utföra sin prövning (se, bland annat, dom av den 26 september 2013, Alliance One International/kommissionen, C-679/11 P, ej publicerad, EU:C:2013:606, punkt 98, och dom av 28 januari 2016, Quimitécnica.com och de Mello/kommissionen, C-415/14 P, ej publicerad, EU:C:2016:58, punkt 56).

85 Såsom domstolen redan har slagit fast är således tribunalen, vid utövandet av sin obegränsade behörighet, förpliktad att iaktta denna skyldighet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2014, kommissionen/Parker Hannifin Manufacturing och Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punkt 77).

86 Enligt fast rättspraxis, innebär inte motiveringsskyldigheten att tribunalen är skyldig att lämna en uttömmande redogörelse för vart och ett av de resonemang som parterna i tvisten fört. Motiveringen kan således vara underförstådd, förutsatt att de berörda får kännedom om skälen till varför tribunalen inte godtog deras argument och att domstolen ges ett tillräckligt underlag för att kunna utföra sin prövning (se, för ett likande resonemang, dom av den 2 april 2009, Bouygues och Bouygues Télécom/kommmissionen, C-431/07 P, EU:C:2009:223, punkt 42, och dom av den 22 maj 2014, Armando Álvarez/kommissionen, C-36/12 P, EU:C:2014:349, punkt 31).

87 Som svar på klagandens argument om nedsättning av de påförda böterna ska det i förevarande fall noteras att tribunalen i punkterna 245–251 i den överklagade domen uttalade sig om de konsekvenser som skulle dras av de fel som kommissionen hade begått beträffande bötesbeloppet. I punkterna 252–259 i den överklagade domen uttalade sig tribunalen vidare om de ytterligare argument som klaganden hade anfört till stöd för en nedsättning av böterna, innan tribunalen, vid utövandet av sin obegränsade behörighet, i punkt 260 i domen, slog fast att böterna skulle fastställas till samma belopp som kommissionen fastställde i det omtvistade beslutet. I motsats till vad klaganden har hävdat, räknade tribunalen i punkt 249 i den överklagade domen upp de omständigheter som den beaktade för att fastställa koefficienterna för ”överträdelsens allvar” och för ”tilläggsbeloppet” och angav att enligt punkt 23 i 2006 års riktlinjer och mot bakgrund av skalan mellan 0 och 30 procent som föreskrivs för dessa motiverade den aktuella överträdelsen, som hörde till de mest allvarliga, att en andel på 15 procent tillämpades.

88 Därmed redogjorde tribunalen för skälen till varför den tillämpade en sådan andel och följaktligen fastställde böterna till det belopp som anges i punkt 251 i den överklagade domen.

89 Under dessa omständigheter ska klagandens argument om bristande motivering i den överklagade domen underkännas.

90 Klaganden kan inte vinna framgång med något av de argument som anförts till stöd för den femte grundens första del, och överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser denna delgrund.

91 Av det ovan anförda följer att den femte grunden ska avvisas i vissa delar och överklagandet kan, såvitt avser övriga delar, inte vinna bifall.

Den sjätte grunden: Oskälig tidsåtgång för förfarandet vid tribunalen

Parternas argument

92 Klaganden har genom sin sjätte grund åberopat att tribunalen har åsidosatt sin skyldighet att avgöra anhängiga mål inom en skälig handläggningstid. Klaganden har noterat att förfarandet vid tribunalen inleddes den 8 september 2010 och avslutades mer än tre år senare, den 16 september 2013, då den överklagade domen meddelades. Denna period är, mot bakgrund av relevant praxis och omständigheterna i målet, synnerligen lång och oskälig.

93 Kommissionen anser inte att denna grund kan vinna framgång, även om det antogs att förfarandet pågick orimligt länge.

Domstolens bedömning

94 I den mån klaganden med sin sjätte grund i första hand har yrkat att den överklagade domen ska upphävas på grund av den oskäliga tidsåtgången för förfarandet vid tribunalen, ska det påpekas att den omständigheten att rätten för en part att få sin sak prövad inom skälig tid inte har iakttagits inte medför att den överklagade domen upphävs annat än om det finns omständigheter som tyder på att en sådan oskäligt lång handläggningstid har inverkat på utgången av tvisten. När det inte finns något som tyder på att kränkningen av rätten för en part att få sin sak prövad inom skälig tid har inverkat på utgången av tvisten, avhjälps nämligen inte tribunalens åsidosättande av principen om ett effektivt domstolsskydd av att den överklagade domen upphävs (dom av den 26 november 2013, Gascogne Sack Deutschland/kommissionen, C-40/12 P, EU:C:2013:768, punkterna 81 och 82, dom av den 26 november 2013, Kendrion/kommissionen, C-50/12 P, EU:C:2013:771, punkterna 82 och 83, och dom av den 10 juli 2014, Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 64).

95 I förevarande fall har klaganden inte inkommit med några uppgifter till domstolen som tyder på att den oskäliga tidsåtgången för förfarandet vid tribunalen har haft någon inverkan på utgången av den tvist som anhängiggjorts vid tribunalen.

96 Härav följer att den sjätte grunden inte kan leda till att den överklagade domen upphävs i sin helhet.

97 I den mån klaganden med sin sjätte grund i andra hand har yrkat att det bötesbelopp som företaget påfördes ska sättas ned, ska det erinras om att en unionsdomstols underlåtenhet att iaktta sin skyldighet enligt artikel 47 andra stycket i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, att inom skälig tid pröva de mål som anhängiggörs vid den, ska beivras genom att en skadeståndstalan väcks vid tribunalen, eftersom en sådan talan utgör ett effektivt medel för avhjälpande. Ett yrkande om ersättning för den skada som åsamkats på grund av tribunalens underlåtelse att avgöra ett mål inom skälig tid kan således inte framställas direkt vid domstolen inom ramen för ett överklagande, utan ska framställas vid tribunalen (dom av den 10 juli 2014, Telefónica

och Telefónica de España/kommissionen, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 66, dom av den 9 oktober 2014, ICF/kommissionen, C-467/13 P, ej publicerad, EU:C:2014:2274, punkt 57, och dom av den 21 januari 2016, Galp Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 55).

98 När skadeståndstalan har väckts ankommer det således på tribunalen, som är behörig enligt artikel 256.1 FEUF, att pröva en sådan talan i en annan sammansättning än den som prövade det mål i vilket handläggningstiden kritiserats för att vara alltför lång (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juli 2014, Telefónica och Telefónica de España/kommissionen, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 67, dom av den 9 oktober 2014, ICF/kommissionen, C-467/13 P, ej publicerad, EU:C:2014:2274, punkt 58, och dom av den 21 januari 2016, Galp Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 56).

99 Om det är uppenbart att tribunalen har gjort sig skyldig till en tillräckligt klar överträdelse av skyldigheten att avgöra målet inom skälig tid, kan domstolen konstatera att så skett utan att parterna behöver förebringa ytterligare bevisning i detta avseende (se, för liknande resonemang, dom av den 9 oktober 2014, ICF/kommissionen, C-467/13 P, ej publicerad, EU:C:2014:2274, punkt 59, och dom av den 21 januari 2016, Galp Energía España m.fl./kommissionen, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 57).

100 I förevarande fall, särskilt mot bakgrund av målets art och komplexitet och antalet överklaganden av det omtvistade beslutet, framstår dock inte tidsåtgången i förfarandet vid tribunalen på cirka tre år som uppenbart oskälig.

101 Av det anförda följer att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den sjätte grunden.

102 Eftersom ingen av de grunder som klaganden åberopat kan godtas, ska överklagandet ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

103 Enligt artikel 184.2 i domstolens rättegångsregler ska domstolen besluta om rättegångskostnaderna när överklagandet ogillas.

104 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna, som är tillämplig på mål om överklagande enligt artikel 184.1, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom klaganden har tappat målet och kommissionen har yrkat att klaganden ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, ska denne förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna i förevarande överklagade.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) **Överklagandet ogillas.**

2) Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. **KG förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna**.

Underskrifter